

Сметаніна Н.В.,

*кандидат юридичних наук, доцент,
асистент кафедри кримінології та
кримінально-виконавчого права, Націо-
нальний юридичний університет імені
Ярослава Мудрого, Україна, м. Харків*

ДО ПИТАННЯ ЗВ'ЯЗКУ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ І КОРУПЦІЇ

У сучасному суспільстві криміногенна ситуація із корупційними злочинами залишається складною, і питання посилення боротьби з корупційною злочинністю знаходяться у центрі уваги правоохоронних органів. Злочини корупційної спрямованості змінюють закони розвитку економічних відносин. Адже, як відомо, саме корупційні злочини детермінують економічну та організовану злочинність.

З середини 90-х рр. ХХ ст. на всіх рівнях українського суспільства, починаючи з вищих державних, різноманітних громадських об'єднань, у працях науковців, засобах масової інформації та численних опитуваннях громадян відзначається значне поширення корупції. Вказувалося, що вона охопила всі ланки апарату управління, судову систему, правоохоронні органи, установи та заклади, які покликані обслуговувати населення, задовольняти його життєво важливі потреби. На загальнодержавному рівні визнано, що корупція становить реальну загрозу національній безпеці країни, а протидія їй має бути віднесена до найвищих пріоритетів держави. Виняткова поширеність корупції в Україні, у тому числі на вищому рівні влади й управління, у ключових ланках економіки, відзначається міжнародними організаціями, авторитетними аналітичними центрами, в численних рейтингах сприйняття корупції підприємцями та інвесторами [1, с. 180].

Суспільна небезпека корупції у соціальному аспекті полягає в тому, що вона призводить до гальмування соціально-економічних реформ; збільшує соціальну напругу в суспільстві; істотно знижує рівень соціального захисту; формує протиправний спосіб життя та ін. Економічні наслідки корупції полягають у підриві економічної

системи держави; дискредитації економічних реформ; криміналізації та тінізації економіки; перешкоджанні розвитку ринкових відносин; монополізації економіки та ін. У правовому аспекті корупційні злочини дискредитують право як універсальний регулятор правових відносин, перетворюючи його на засіб задоволення приватних та корпоративних інтересів. Корупція негативно впливає і на формування міжнародного іміджу України; зменшує зовнішнє інвестування; унеможливує отримання кредитів [2, с. 46-54].

До головних непрямих економічних наслідків корупції О. Ю. Бусол відносить: неефективне витрачання державних коштів і ресурсів; неефективність корупційних фінансових потоків; нерівність при оподаткуванні; неправильний розподіл ресурсів та талановитих працівників; зміни у структурі державних статей видатків; зниження державних доходів від основних товарів та послуг; зниження активності інноваційного мислення; розширення тіньового ринку; додаткові перешкоди для експортерів із менш корумпованих держав на ринках корумпованих держав-імпортерів; банкрутство приватних підприємств; уповільнення економічного зростання [3, с. 353].

Основною детермінантою злочинності у сфері економіки слід визнати непослідовну, а часом і відверто суперечливу політику держави щодо регулювання економічних відносин. Останнє здійснювалося не в загальносуспільних інтересах, а в інтересах окремих корпоративно-бюрократичних структур (кланів), що по-суті монополізували національні ринки товарів і послуг, зосередили у своїй руці вирішальну масу активів та ресурсів і використовуючи корумповані зв'язки із держслужбовцями роками розкрадають бюджетні кошти, привласнюють національне багатство, ухиляються від оподаткування, легалізують отримані злочинним шляхом надприбутки у легальний сектор економіки з метою розширення виробництва, ринків збуту та примноження капіталів [4, с. 131].

Вимагає подальшого вдосконалення законодавство щодо запобігання встановленню корумпованих зв'язків з державними службовцями та посадовими особами, втягненню їх у злочинну діяльність; виявлення, розслідування, припинення і запобігання правопорушенням, вчинюваним учасниками організованих зло-

чинних угруповань, притягнення винних до відповідальності; протидії використанню учасниками організованих злочинних угруповань у своїх інтересах об'єднань громадян і засобів масової інформації; запобігання легалізації коштів, здобутих злочинним шляхом, використанню суб'єктів підприємницької діяльності для реалізації злочинних намірів. Зрозуміло, що без посилення міжнародного співробітництва реалізація зазначених заходів є неможливою [5].

Вважаємо, що зростання антикорупційного потенціалу суспільства, формування психологічної установки у населення щодо неприйняття корупції як способу розв'язання проблеми, роз'яснення найбільш важливих антикорупційних заходів, спрямованих на подолання пасивності суспільства щодо протидії корупції, залучення широких верств населення до активної участі в антикорупційній діяльності і проведення інформаційних кампаній сприятиме зменшенню корупційних практик [6].

Усвідомлення руйнівного потенціалу корупційних дій (зокрема, зростання вартості послуг при їх низькій якості, порушення конкурентних засад працевлаштування, складність розвитку власної справи, застарілі технології, посилення фінансової спроможності злочинних угруповань) стане дієвим заходом у реалізації антикорупційної політики держави.

Література:

1. Закалюк А. П. [2. Мельник М. І. \[217\]\(http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=Корупція – корозія влади \(соціальна сутність, тенденції та наслідки, заходи протидії\) : монографія. Київ : Юрид. думка, 2004. 400 с.</p></div><div data-bbox=\)](http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=Курс сучасної української кримінології. У 3 кн. [Кн. 2]. Кримінологічна характеристика та запобігання вчиненню окремих видів злочинів. Київ : Вид. Дім «Ін Юре», 2007. 712 с.</p></div><div data-bbox=)

3. Бусол О. Ю. [4. Головкін Б. М. Поняття злочинності у сфері економіки. *Форум права*. 2013. № 3. С. 128–133. URL: \[http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2013_3_24.pdf\]\(http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2013_3_24.pdf\) \(дата звернення: 05.09.2021\).](http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=Протидія корупційній злочинності в Україні у сучасний період : монографія. Київ : Ін Юре, 2014. 564 с.</p></div><div data-bbox=)

5. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю : Закон України від 30.06.1993 р. № 3341-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3341-12#Text> (дата звернення: 06.09.2021).

6. Сметаніна Н. В. Небезпечні наслідки корупції для особи, держави та суспільства. *Право і суспільство*. 2017. № 4, ч. 2. С. 162–165.

2. Корупція – корозія влади (соціальна сутність, тенденції та наслідки, заходи протидії) : монографія. Київ : Юрид. думка, 2004. 400 с.

3. Бусол О. Ю. [4. Головкін Б. М. Поняття злочинності у сфері економіки. *Форум права*. 2013. № 3. С. 128–133. URL: \[http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2013_3_24.pdf\]\(http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2013_3_24.pdf\) \(дата звернення: 05.09.2021\).](http://library.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=Протидія корупційній злочинності в Україні у сучасний період : монографія. Київ : Ін Юре, 2014. 564 с.</p></div><div data-bbox=)

5. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю : Закон України від 30.06.1993 р. № 3341-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3341-12#Text> (дата звернення: 06.09.2021).

6. Сметаніна Н. В. Небезпечні наслідки корупції для особи, держави та суспільства. *Право і суспільство*. 2017. № 4, ч. 2. С. 162–165.

ЗАХИСТ ЕКОНОМІКИ ВІД ВПЛИВУ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ

*Збірник тез панельної дискусії
V Харківського міжнародного юридичного форуму*

(м. Харків, 20 вересня 2021 р.)

Харків
«Юрайт»
2021

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ ПАНЕЛЬНОЇ ДИСКУСІЇ:

Гетьман Анатолій Павлович – ректор Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, доктор юридичних наук, професор академік Національної академії правових наук України, Заслужений діяч науки і техніки України

Катамадзе Григол Шалвович – Надзвичайний і Повноважний Посол, Президент Асоціації платників податків України, Віце-президент Європейської Асоціації платників податків, кандидат юридичних наук

Гацелюк Віталій Олександрович - Національний менеджер програм з питань правової реформи Координатора проектів ОБСЄ в Україні, кандидат юридичних наук, Заслужений юрист України

Головкін Богдан Миколайович – доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії правових наук України

Лисодєд Олександр Володимирович – кандидат юридичних наук, доцент

Таволжанський Олексій Володимирович – кандидат юридичних наук, доцент

Сметаніна Наталія Володимирівна – кандидат юридичних наук, доцент

Новіков Олег Володимирович – кандидат юридичних наук

Кулик Катерина Дмитрівна – кандидат юридичних наук

Остапко Ксенія Сергіївна – кандидат юридичних наук

3 38 **Захист економіки від впливу організованої злочинності: збірник тез панельної дискусії V Харківського міжнародного юридичного форуму (м. Харків, 20 вересня 2021 р.). Харків: Юрайт, 2021. 260 с.**

ISBN 978-966-2740-25-1

Матеріали викладено в авторській редакції з незначною коректурою. Відповідальність за їхню якість, достовірність, а також відсутність у них відомостей, що становлять державну таємницю та інформацію для службового користування, несуть автори.

ISBN 978-966-2740-25-1

УДК 343.9.02:330
© Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2021
© «Юрайт», оформлення, 2021